

Deu lliçons que m'agradaria haver après*

GIAN-CARLO ROTA

Deixeu-me començar alleugerint-vos d'una de les vostres preocupacions. No em passaré la propera mitja hora donant-vos les gràcies per la vostra participació en aquest congrés o per haver aturat la vostra feina per venir a Cambridge.

I per eliminar una altra de les vostres possibles preocupacions, deixeu-me afegir que no esteu pas a punt de presenciar una recopilació de fets passats, com ara les que fa anys que publico, sense immutar-me, maquillant, ara i adés, la realitat.

Un cop eliminades aquestes dues possibilitats per a la meva xerrada, he de confessar que em vaig trobar sense títol. Per sort, vaig recordar un col·loqui al MIT que va tenir lloc al final dels anys cinquanta; era un dels primers als quals vaig assistir al MIT. El conferenciant era Eugenio Calabi. Asseguts a la primera fila hi havia Norbert Wiener, endormiscat com sempre fins a l'hora dels aplaudiments, i Dirk Struik, que havia estat un dels professors de Calabi als anys quaranta quan estudiava al MIT. El tema de la lliçó em depassava. Després dels primers cinc minuts estava completament perdut. Al final, va tenir lloc un diàleg absolutament críptic entre el conferenciant i alguns dels membres de l'audiència —Ambrose i Singer si no ho recordo malament. A continuació hi hagué un període de silenci tens. El professor Struik va trencar el gel. Va aixecar la mà i va dir: «Dóna'ns alguna cosa que ens puguem endur a casa!». Calabi li va agrair, i en els següents cinc minuts va explicar en termes bonics i senzills l'objectiu de la seva conferència. Tothom va marxar amb una expressió de satisfacció.

Dirk Struik tenia raó: un conferenciant hauria d'intentar donar a la seva audiència alguna cosa que es puguin endur a casa. Però què? He anat recopilant alguns consells dels que em repeteixo sempre a mi mateix —coses que cal fer i coses que no s'han de fer— actituds de les quals sempre m'he sentit i em sentiré culpable. Alguns de vosaltres heu estat exposats alguna vegada a algunes d'aquestes perles. Recollir aquests consells i presentar-los en una xerrada pot ser una de les eleccions menys punibles entre tot d'opcions igualment presumptuoses. Els consells que donem als altres són els que nosaltres mateixos necessitem. Com que és massa tard per a mi per apren-

* El professor Gian-Carlo Rota ha mort el 19 d'abril d'enguany. Feia poc temps que havia rebut amb entusiasme la idea de publicar al BUTLLETÍ la traducció catalana d'aquesta bonica xerrada. La versió original va aparèixer a *Indiscrete Thoughts*, Birkhäuser, 1997, i a *Notices of the A. M. S.*, 44, 1, 22-25. Traducció de PERE MUMBRÚ.